

Sófár

2006. 04. 07.

א - עתון של הקהילה היהודית בנירעגיהאז - a Nyíregyházi Zsidó Hitközség lapja

A szabadság fiai

Ádár hó 7. napján Mózesre emlékeztünk, arra a Mózesre, aki nyolcvan évesen az Ö-ökkévaló felemelt keze és kinyújtott karja segítségével kivette Izrael népét Egyiptomból a szolgálat, a rabság, a sötétség házából.

Peszách ünnepe a Széder estével kezdődik, melyen minden zsidó egy többezer éves időutazáson vesz részt, hiszen mindannyiunknak úgy kell leülni az asztalhoz, mintha mi magunk lettünk volna tanúi a nyomorúságnak, a kemény munkának, az Ö-ökkévaló csapásainak és csodáinak, illetve a kivonulásnak.

Az egyiptomi kivonulás története örökérvényű. Ahogy Slomo király kijelentette a Koheletben: nincs új a

Nap alatt, úgy mondhatjuk, hogy az „egyiptomi nyomorúság“ ma is jelen van a világban. Ugyanígy azonban azt is kijelenthetjük, hogy ahogy az Ö-ökkévaló meghallotta őseink kiáltását Egyiptomban, ma is meghallja azok hangját, akik Hozzá kiáltanak.

A tíz csapás által Izrael Istene megmutatta hatalmát Izraelnek és a népeknek is. Megmutatta a világnak azt, hogy a gyengéből hogyan lesz erős, a hatalmas pedig hogyan lesz tehetetlen. A rabszolgák a nagy Egyiptommal dacoltak, de csak azért, mert az Egyetlen Istenben hittek, aki a világot teremtette.

A Tóra kiemeli, hogy ezt minden apának kötelessége megosztani gyermekével, a gyermekek pedig kötelesek érdeklődéssel fordulni a Széder estén felolvasott hágádái történet felé. A zsidó identitás egyik alapja a peszáchi dal szövege, mely így szól: „szolgák voltunk, de most a szabadság fiai vagyunk!“

A szabadság átélése mellett a Peszách másik fontos eleme a keresés és a takarítás. Fel kell kutatnunk a chumecot, azaz a kovászt lakásunkban, majd ki kell takarítani szobáinkat. Peszách napjai alatt nem lehet kovász otthonainkban.

A kovász a tésztát megkeleszti, tehát valamilyen változást okoz. Mi azonban nem változhatunk meg a mi Istenünk, az Ö-ökkévaló felé. A Tóra örökérvényű parancsolatai Isten egyetlenségéről, arról, hogy Őt kell

szeretnünk minden erőnkkel, és az is, hogy embertársainkat is szeressük, mert őket is hozzánk hasonlóan Isten teremtette, változatlanul kell hogy érvényesüljenek bennünk.

Peszách ünnepe a szabadulás és a megtisztulás mellett a megváltásról is szól. Ez a régi tórai jogi fogalom az adóságtól való megmenekülést jelenti. A Talmud szerint Niszán hónapban volt az első megváltás, és Niszán hónapban lesz a messiási megváltás. A Peszách így a jövőre is mutat. Minden Peszáchkor a Messiás fénye ragyog ránk. Ez ad reményt számunkra a messiási megváltásra, mely egy sokkal jobb világot hoz el Izraelnek, és az egész emberiségnek. Ezzel a gondolattal nyissuk ki ajtónkat jelképesen a Széder végén a Messiás előhírnöke, Elíjáhu próféta előtt.

T-Á. P.

A tartalomból

Egy meghosszabbított zsidó élet

Újra megnyitott kárpótlás

Tavaszi nyüzsgés a hitközségben

Gizi „hun“ van?

A 17. Kneszet

Netanjahu megalázó veresége

Egy meghosszabbított zsidó élet

Spiró Ignác, a Nyíregyházi Zsidó Hitközség tiszteletbeli elnöke, tizennégy éven keresztül szolgálta a Hitközséget. Élete, mint a huszadik századot végig élt zsidók élete, kalandregénybe illő. Ignác bácsi nyolcvannyal éves. A Sófár felkereste otthonában.

- Ignác bácsi! Egyszer egy hitközségi rendezvényen, ahol a Szochnut képviselője tartott előadást, eljött Ignác bácsi egyik unokája is. Amikor az izraeli vendég megkérdezte a kisfiút, hogy hívják, a válasz után megsimogatta a fejét, és azt mondta: "a Spiró, az egy nagyon szép zsidó név". Mit lehet tudni erről a névről és a család származásáról?

- Hát annyit tudok, hogy felmenőink Lengyelországból származnak, de apám már Gemzsén született,

az anyám pedig Hodászon. Az őseim között rabbi, és előkelő zsidó is volt. Itt a fiókomban is van egy régi írás arról, hogy Spiró - talán - Mojse adófizető volt, ami akkor a vagyoni státuszt jelentette. Egyébként azért is tettem el, mert annyira gyönyörű írással írták, hogy ma nem tudunk - se te, se én - így írni.

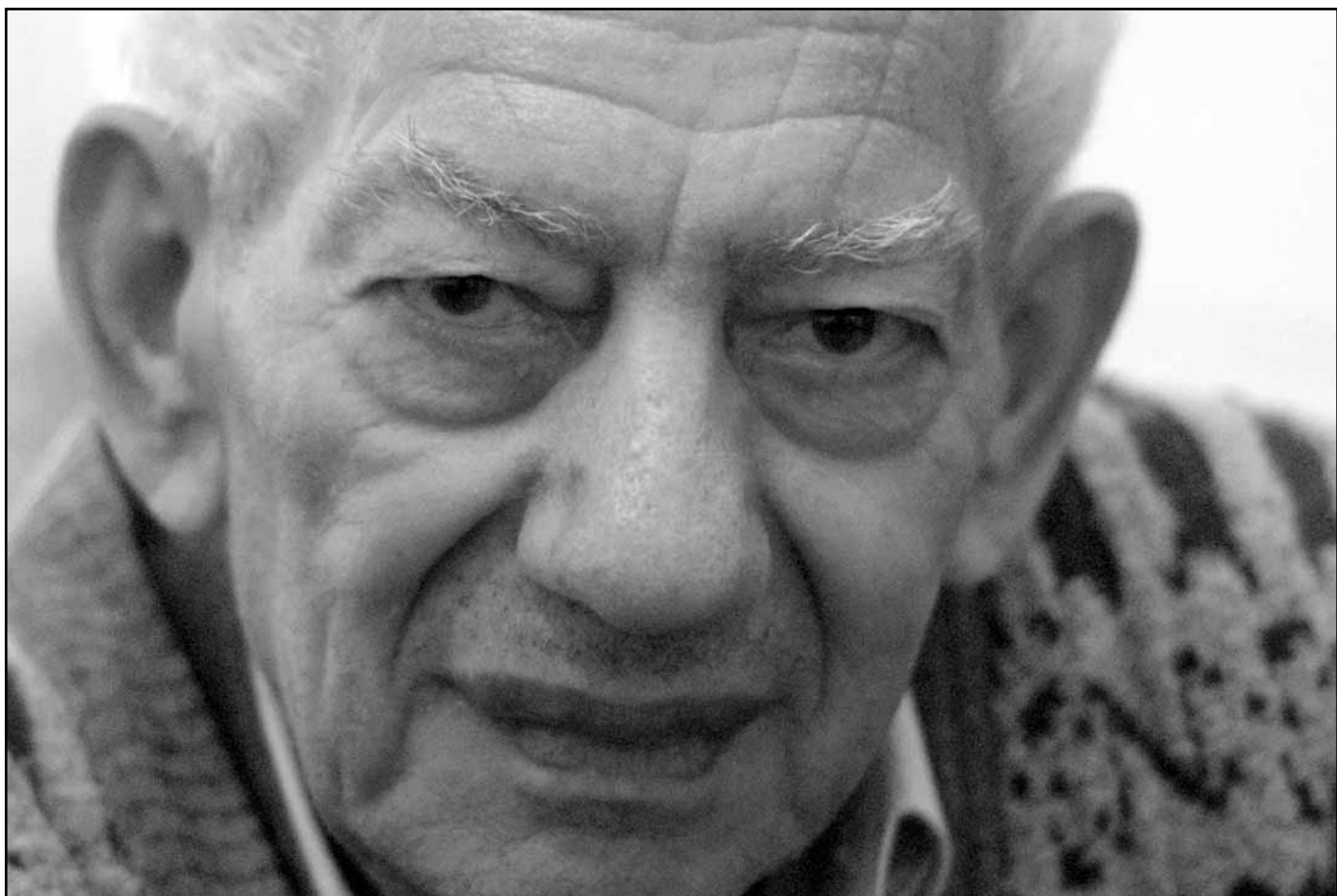
- Ignác bácsi hol nőtt fel?

- Én Fejércsén nőttem fel, de ma Hetefejércsének nevezik a falut, mert összevonták az 1 km-re lévő Hetével. A minjenbe majdnem minden zsidót be kellett számítani, de nem is volt olyan zsidó, aki pénteken vagy szombaton el ne jött volna a zsinagógába. Nem „vót“... Nem emlékszek ilyenre... Arra viszont emlékszek, hogy az apám vagy 120 kilós ember volt, de ne úgy gondold, hogy ekkora

pocakkal, hanem olyan testű és olyan csontozatú volt, hogy illet ma nem is látok! Minden péntek este a kocsis elvitt minket a zsinagógába, de haza már gyalog mentünk, és másnap reggel is vissza a dávenolásra. Aztán este, a sábesz kimenetele után újra ott várt minket a kocsis, és haza már ő vitt minket, ugyanis gazdálkodtunk, nem is kicsiben... Ezért volt kocsisunk.

- Ebben az időben milyen volt zsidónak lenni? Milyen volt a kapcsolat az emberekkel?

- Idehallgass! Én azt sose hallottam, egyetlen egy embertől, egyetlen egytől sem, hogy ez zsidó gyerek, vagy hogy én zsidó vagyok! Abban az időben volt, hogy huszonnégy évig is lakott nálunk egy cseléd, de a zsidóságról nem volt szó... 1938

őszén mégis elvitték apámat Nagykanizsára a csendőrök. Egész életében becsületes, sőt túl becsületes ember volt! Már említettem, hogy gazdálkodtunk. A kertünk alatt terült el a falu, és sok takarmányt is termeltünk, és ha az apám meglátta, hogy valaki lóherét, vagy lucernát vitt haza a földünkről, akkor inkább megfordult, és a másik irányba ment tovább.

- *Azért, hogy ne lepleződjön le a lopás?*

- Igen, azért hogy ne kelljen lepleznie! Néha kinyomoztam, hogy hova vitték a lucernát, és elmondtam az apámnak, de ő azt mondta nekem, hogy fiam, ha olyan messzire elcipelte, akkor meg is érdemli, hogy az övé legyen!

- *Mégis elvitték a csendőrök...*

- Igen. Végül is azért vitték el, mert nem volt magyar állampolgár.

- *Milyen állampolgár volt?*

- Semmilyen.

- *De Ignác bácsi akkor már magyar állampolgárnak számítot?*

- Nem volt szó csak az apámról, még a testvéreimről sem. Én vagyok a hetedik gyerek. Rólunk nem volt szó, csak az apámról. 1939 tavaszán jött haza egy papírral, hogy jelentkeznie kell a szolgabírónál, és - még itt a fiókban ezt is meg tudom mutatni - a szolgabíró aláírta, hogy jelentkezett nála.

- *Aztán mi lett a sorsa?*

- Deportálták. Már betöltötte a hetvenet, és Auschwitzban a gázkamrában halt meg...

- *Ignác bácsi hány éves volt, mikor megkapta a behívót a munkaszolgálatra?*

- 1917-ben születtem, így huszonhárom éves voltam. 1940-ben vonultam be Kassára munkaszolgálatra. Hat barakkban hatezer embert gyűjtöttek össze, akiket később századokba csoportosítva különböző helyekre küldtek. Csak a „kriplik“, a nem megfelelő emberek maradtak ott.

- *Hány évet tetszett eltölteni a munkaszolgálatban?*

- Négy évet... Hát, mit meséljek

erről...? Maroshévízen nyolc hónapig voltunk a vasútnál. Azt mondtam, hogy ha bármikor hazakerülök, vállalom vasútépítést, mert annyira beletanultunk ebbe a munkába. Azt hadd mondjam neked, az mindig eszembe van, hogy minden reggel jött egy „csühögő“ - így hívtuk - egy kis mozdonyféle, és kivitt minket négyöt-hat km-re is, de vissza már gyalog kellett jönni. Voltak köztünk tanult emberek, mérnökök, orvosok. Vinnünk kellett magunkkal a krampácst, egy csákányszerű szerszámot. Volt ott egy munkacsoportvezető, egy román, aki a fején egy bundás sapkát viselt, pedig már meleg volt. A mérnökök kiadták neki, hogy mondjuk ezt a sánt 10 mm-re emelni kell, a másikat 2 mm-re satöbbi satöbbi. Egyszer, amikor egy sín 2-3 mm-t kellett emelni, megemeltük a sín alatti fát, és a krampáccsal alávertünk egy követ, de így megemeltük a sánt vagy 10 cm-rel. Erre az öreg a sapkáját lekapta, a „földhő“ vágta, és azt ordította, hogy „ki volt az a barom, aki ideküldte magukat, több kárt csinálnak, mint hasznot!“

- *Gondolom azért a humoros emlékek a kivételek közé tartoznak!*

- Igen... Egyszer bementünk a „géháshoz“. Így hívták a gazdasági hivatalt. Az ok az volt, hogy szerdán és vasárnap az ebéd hús volt, máskor

lencseleves. Amikor hús volt, akkor a húst csak úgy tudtuk szállítani, hogy egy hosszú rúdra raktuk rá, mert olyan bűdös volt, hogy csak így lehetett vinni, hogy az ember minél távolabb legyen tőle. Persze senki sem bírt enni belőle, így szerdán és vasárnap gyakorlatilag böjtöltünk. Szóval bementünk ehhez a „géháshoz“, akit Gerzsenyi Zoltánnak hívtak, erre is emlékszem, és azt mondtuk neki, hogy nem kell nekünk hús, adjon valami mást, csak legyen mit ennünk. Mit gondolsz, mit mondott nekünk? Nem bírod elképzelni! Azt mondta nekünk: „Idefigyeljete! Ha többet adnék nektek enni, meghosszabbítanám az életeteket!“ Mit lehet erre mondani? Mind a négyen azt mondtuk, hogy köszönjük szépen...

- *Ignác bácsi élete - mondhatjuk - mégis meghosszabbodott... Miután hazakerült, felmerült-e Önben, hogy kivándoroljon Izraelbe?*

- Ez nehéz kérdés... Amikor a pesti rokonok megtudták, hogy hazajöttem, biztattak arra, hogy „ülj be a kocsiba és hagyj itt mindent...“ De nem voltam hajlandó! Itt születtem! Hosszú volna elbeszélni azt, hogy én már tizenhárom éves koromban gazda voltam... Ide kötődtem...

- *Ignác bácsi tizennégy évig állt a Hitközség szolgálatában.*

- Igen. A háború után a 60-as években kerültünk be Nyíregyházára.

Később felkértek arra, hogy legyek a Hitközség elnöke. A Hitközség vezetését végül is szegény Zóber Jenővel együtt láttam el, aki nagyon jó kolléga volt. Általában ő irányította az irodát, én pedig a zsinagóga felújítását intéztem. Ebben az időben többek között kifestettük a zsinagóga belső terét, és felújítottuk a tetőjét. Sok gondunk volt a temető gondnokságának megszervezésével is. Odakerült egy problémás család, és a temetői gondnoki lakás is szörnyű állapotban volt. Bevallom, hogy mindig szégyelltem, ha jött egy rabbi, és nem tudtuk helytel kínálni egy kultúrált helyiségben. Ezért tartottuk fontosnak azt, hogy új, rendezett lakás épüljön a temetőben, amibe a telefont is bevezettük, ami szintén nélkülözhetetlennek bizonyult. Sajnos ez a munkatársi kap-

csolat Zóberrel nagyon szomorúan ért véget. Azon a napon Budapesten voltunk a MAZSIHISZ-nél. Reggel kimentünk az állomáshoz az autóm-mal, ott leparkoltunk, majd vonattal utaztunk tovább. Késő este értünk haza, hideg február volt, és az autó ablakaira ráfagyott a jég. Az első szélvédőről ugyan leolvadt miután elindultunk, de oldalt még nem. Amikor a Kossuth utcai kereszteződéshez értünk, már a rendőrlámpák nem működtek. Szegény Zóbernek az volt a szokása, hogy vezetés közben megfogta az ablak feletti kapaszkodót, és oldalra felém fordulva beszélt. Nem láttam tőle a jobbról érkező buszt. Lassan mentem, ezért a buszsofőr azt hitte, hogy megadom az elsőbbséget, és rátaposott a gázra... Jenőt a tarkón érte a halálos ütés, nekem több oldalbordám eltört.

Azóta is vannak fájdalmaim. Nagyon sajnálom őt...

- *Nemsokára itt a Peszách. Mi Ignác bácsi emléke az ünnepről?*

- Az apám vetett tavaszbúzá, amit azért hívtak így, mert tavasszal vetették, nem ősszel, és nem volt annyi gyom benne. Sok szegénynek adott egy-egy véka búzá. Tudod mennyi egy véka? Kb. 23-25 kg. Volt Tarpán egy nagy köves malom. Ezt kikaszerolták, és a búzá ott örölték meg a kövesdarálóval. A máceszt kerekre gyúrták akkor. Nem volt ilyen vékony, mint a mostani. Finom volt és jó ropogós.

- *Akkor a mostani mácesznek nincs olyan íze, mint a régiek?*

- Nincs! Szó sincs róla... Szó sincs róla...

**Lejegyezte és szerkesztette:
Tóth-Ábri Péter**

Újra megnyitott kárpótlás

A Magyar Köztársaság Országgyűlése az életüktől és szabadságuktól politikai okból megfosztott kárpótlásának végleges lezárása érdekében, a kárpótlás iránti igény benyújtásának határidejét újra megnyitotta.

Az ismételt kárpótlás a korábbi gyakorlatnak megfelelően a következő esetekre jár.

A sérelmet szenvedett kétségkívül a magyar hatóság vagy hatósági személy politikai indíttatású önkénye miatt vesztette életét. A sérelmet szenvedett személy a deportálás vagy a szovjet kényszermunka ideje alatt halt meg. Végül akkor jár ismét kárpótlás, ha a személyes szabadságot súlyosan, 30 napot meghaladóan a II. világháború alatt (1941. június 27-e és 1946. május 9-e között) faji, vallási vagy politikai okból kikényszerített munkaszolgálatlalt korlátozták.

A jövőben két csoport nyújthat be idő korlát nélkül kárpótlás iránti kérelmet a fenti okokból. Egyfelől

azok a személyek, akik ilyen kérelmet korábban bármely okból még nem nyújtottak be.

Másfelől azok, akiknek a korábban benyújtott kárpótlás iránti kérelmét a Kárrendezési Iroda azért utasította el, mert nem tettek eleget hiánypótlási kötelezettségüknek.

Azok, akiknek a korábban benyújtott kárpótlási igényét azért utasították el jogerősen, mert a határidőket elmulasztották, 2006. július 31-ig újra benyújthatják kérelmüket.

Azon személyek ellenben, akik kárpótlás iránti kérelmet már nyújtottak be, és kérelmüknek helyt adtak, így kárpótlásban részesültek, ebben az újabb kárpótlási körben már nem jogosultak újabb kárpótlásra.

Az állami kárpótlási szervezetrendszerben is történt változás az idén. A korábbi kárpótlási ügyekben a Központi Kárrendezési Iroda és területi egységei jártak el. Ezen szervezetet - így a nyíregyházit is - a Kormány megszüntette 2005. december 31-

ével a kárpótlási feladatok mérséklődése miatt. A Kárrendezési Irodák általános jogutódja a 2006. január 1-jétől felállított Igazságügyi Hivatal lett. Az Igazságügyi Hivatal központi és területi szervezeti egységekből áll. A központi szervezeti egység elnevezése a budapesti székhelyű Központi Igazságügyi Hivatal.

A megyénkben működő területi szerv, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Igazságügyi Hivatal, a Nyíregyháza, Kereszt u. 9. szám alatt található. A Kárpótlási Osztály vezetője dr. Szilágyi Tamás igazgatóhelyettes (tel.: 06-42-597-672).

A kárpótlás iránti kérelmet - a Budapest kivételével az egész országra illetékes - Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Igazságügyi Hivatalhoz lehet benyújtani. A budapestiek a Fővárosi Igazságügyi Hivatalhoz fordulhatnak.

További információ a fenti telefonszámon, vagy a hitközségnél is kapható.

Tavaszi nyüzsgés a hitközségben

Ádár hó 7. napján, azaz Zájin Ádárkor Riczu Zoltán történész, kinek szakterülete a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei zsidóság történelme, a hitközség felkérésére megemlékezett Mózesről, különös tekintettel Mózesnek a történelemre gyakorolt hatására. Riczu Zoltán kiemelte, hogy Mózes személye olyan szerepet tölt be a zsidóságban, melyre a zsidóság mindenkor büszke lehet. A történész szerint az nagyon jó, ha egy nemzet történelmében vannak „mózesek“.

Ahogy az a Sófár előző számában megjelent, a hitközség tagjait ízletes „falcshallal“ várták a Nőegylet vezetői. A Weisz Ferencné, Erzsike néni irányításával készült hagyományos zsidó étel igen ízletesre sikerült.

Riczu Zoltán történész

„Falcsall“

Purim napján tartották a Nyíregyházi Zsidó Hitközségben a közösségi rendezvényt, ahol egy meglepetés is várta a megjelenteket.

Kelemen (Katz) Józsefné, Gizike néni nyolcvanadik születésnapja alkalmából vendégül látta a megjelenteket ízletes sólétellel és más finomságokkal.

Az ünnepeltet a hitközség tagjainak nevében Kertész Gábor elnök, és Felberman Endre köszöntötték. Gizike néni részére ajándékot, virágot, és egy születésnapi tortát adtak át. Gizike nénivel készült interjú a következő oldalon olvasható.

Purim után a zsidó családok lassan a Peszáchra kezdenek előkészülni...

Felberman Endre és Kertész Gábor felköszönti Kelemen Józsefnét

A tavasz a zsidók számára kicsit mozgalmassá teszi a hitéletet. Egy sor különleges Sábész, mikor két Tórából olvasunk, a Tu Bisvát, majd Zájin Ádár, végül mielőtt a Peszách eljönne, a Purim vidám ünnepe köszönt be.

Már a Purim hónapja, azaz Ádár hó beköszöntésekor kirakjuk a zsinagóga ajtajára az ádári örömk sokasodására emlékeztető táblát: „Aki belép Ádárba, öröm sokasodjon számára!“

A purimi örömk előtt azonban Eszter királynő háromnapos böjtjére emlékezve mi is böjtölünk egy napot, majd naplementekor felolvassuk a „Megilit“, azaz a zsidók szabadulásának elbeszélését. Az izgalmas, levélbe foglalt történet minden évben tartogat valami újat.

Gizi „hun“ van?

- Gizike néni, most tetszett betölteni a 80-ik életévet. Ez egy nagyon hosszú idő. Tessék mesélni erről a 80 évről. Hol tetszett felnőni?

- Fehérgyarmaton.
- Ott sok zsidó élt?
- Sok. Volt ott jesíva, az én testvérem is járt oda. Gyerekként zsidó

iskolába jártam. Két osztályt Jánkmajtison fejeztem be, mert onnan származik a család. Utána Fehérgyarmatra kerültünk, ahol egy Blaszcsevics nevű tanár volt a zsidó tanító, aki a feleségével együtt tanított. Blaszcsevics tanító úr túlélte a holokausztot, de sajnos a családja nem. A fiam

találkozott vele később Izraelben, és megkérdezte, hogy milyen tanuló voltam... Egyébként nagyon szigorú neveltetésben részesültünk. Úgy féltünk az apánktól, mint a „tűztől“. Ha elment otthonról, én nem mehettem el a szomszédba, vagy egy lakodalomba, vagy csak valamit megnézni, mert amikor apukám hazajött, rögtön kérdezte: „Gizi hun van?“ Amikor a család együtt étkezett, és leültünk tizenegyen az asztalhoz, addig mi nem állhattunk fel az asztaltól, míg az apukám fel nem állt. Így lökdöstük egymást az asztal alatt, de míg ő ott ült, addig nem kelhettünk fel, hallgass ide, annyira szigorú volt.

- Tessék elmesélni a Farkas család holokauszt-történetét.

- Tizenegyen tagja volt a családomnak. Hét testvér, a szüleim és két nagyszülő. Ebből a tizenegyből hárman jöttünk haza. A szörnyűségek évében március 19-én Fehérgyarmatról deportáltak a mátészalkai gettóba, ahol körülbelül két hónapig voltunk, és az utolsó transzporttal kerültem Auschwitzba. Mikor megérkeztünk, elválasztottak a szüleimtől, egyedül a kishúgom maradt velem. Mikor Mengele elé kerültünk, fogtuk egymás kezét, és a kérdésre azt mondtam, hogy ő az én gyereke, mégis elválasztottak minket. Én a jobb oldalra kerültem, ahová azokat küldték, akik még életben maradhattak. A kishúgomat a másik oldalra küldték, ahol a terhes anyám fogta a világtalan nagy-mamám kezét, de azt nem tudom, hogy a húgom megtalálta-e őket. Apám nagyapát kísérte. Auschwitzból aztán Krakkóba vittek engem. Két hónapig voltam ott, amikor közeledtek az oroszok, és visszavittek megint Auschwitzba. Százharmincan zsúfolódtunk össze egy

Kelemen (Katz) Józsefné, Farkas Gizella

vagonban. Nem sokan maradtunk élve, mert kevés vizünk volt az úton. Amikor megérkeztünk a lágerbe, a 20863-as számot tetoválták a karomra. A 13-as blokkba kerültem, de kiválasztottak munkára, és elvittek Leipzigba 2-3 napi gyaloglással. Ott egy gyárban dolgoztam januárig. Tizennégy évesen három műszakban kellett dolgoznom: reggel hattól délután kettőig, aztán kettőtől tízig, majd tíztől reggelig. Enni nem nagyon kaptunk, amikor a szálláson voltunk, csak akkor, mikor bementünk dolgozni a gyárba. Szóval, mikor az angolok közeledtek, a vorarbeiter, arra utasított minket, hogy induljunk el. Útra is keltünk a téli hidegben egy szál ruhában, papucsban. Szinte egész Németországban át kellett mennünk, és május 9-én érkeztünk Teresienstadtba. A háború végéig a menetelés alatt mindig kint töltöttük az éjszakát, csak vagy kétszer aludhattunk istállóban. Sokszor kerültünk olyan helyzetbe, hogy bombáztak minket. Az egyik ilyen alkalommal vesztettem el a barátnőmet, Baumzweig Milit. Az történt, hogy amikor elkezdtek bombázni minket, Mili a trénszekér alá bújt.

- *Mi az a trénszekér?*

- A trénszekér szállította a municiót a lovaknak. Szóval Mili alá bújt, de én az árokban kerestem fedezéket, és a szekeret egy gyújtóbomba találta el, így ő meghalt. Ez Drezda környékén történt, és éppen nagy eső esett...

- *Hol tetszett átélni a felszabadulás pillanatát?*

- Teresienstadtban. Bennünket is el akartak gázosítani, azonban már nem volt idő rá, mivel az orosz hadsereg felszabadította a lágert. Szóval jöttek az oroszok, nagy öröm volt, és mi elmentünk zabrálni...

- *Hogy hova?*

- Ez azt jelentette, hogy három napig „szabad rablásra” volt lehetőség.

- *„Szabad rablásra”?*

- Igen, igen.

- *De kitől tetszettek rabolni?*

- Hát, akik ott laktak. Például bementünk egy házba az orosz katonákkal, és akkor az ott lakók megijedtek, lementek a pincébe. A spór még meleg volt, mi pedig kivettük az ennivalót.

- *Gizike néni tizennégy éves volt, mikor deportálták. Tessék elmondani, hogy hogyan tetszett átélni ezeket?*

- Hogy hogy éltem át?

- *Nem tetszett félni ilyen fiatalon attól, hogy tizennégy évesen az élet véget érhet?*

- Nem!

- *Csak úgy tetszett menni a vagonba várva, hogy hátha valami jó történik?*

- Hát ha egy olyan embert elvittek, mint az én apukám, aki egy munkás ember volt, és aki egy ekkora családot eltartott... Akkor meg voltunk félemlítve! Hát hallgassál ide, nem csak minket vittek, hanem milliókat!

- *Miben tetszettek bízni?*

- Semmiben sem bízunk. Nem tudtunk semmit, hülyék voltunk!

- *Milyen volt hazatérni? Az itthoniak hogyan fogadták Önöket?*

- Volt saját lakásunk, de mikor hazamentünk, kiderült, hogy egy olyan szombatista költözött be a házukba, aki korábban öt házzal arrébb lakott.

- *Beköltözött Önökhöz?*

- Igen!

- *És mit szólt, mikor meglátta Gizit?*

- Semmit, azt mondta, hogy Gizikém szedd össze azt, ami a tied. Én meg azt mondtam neki, tudja mit, lakjon itt... Aztán elkerültem Hajdúszoboszlóra.

- *Gizike néni! Nyolcvan év távlatából, tessék megmondani, hogyan kell zsidónak lenni?*

- Hogy hogyan kell zsidónak lenni? Hát én..., a családban én „tartom” a legjobban, pedig az én szüleim engem nem annyira tanítottak.

- *De most tessék elvonatkoztatni a szokásoktól? Belül...*

- Belül? Én, hogy mondjam... Én nagyon zsidónak érzem magam és én, én... bár dolgoztam szombaton, de soha nem főztem!

Tóth-Ábri Péter

A 17. Kneszet

A leadott szavazatok megszámlálásával úgy tűnik, a Kadimának, a 17-ik Kneszet megválasztásakor aratott, de a vártnál soványabb győzelme Ehud Olmert ügyvezető miniszterelnököt csak most helyezi nagy kihívás elé. A következő napokban Olmertnek meg kell kísérelnie olyan pártokból álló koalíció létrehozását, mely képes lesz végrehajtani „konvergencia” tervét a Nyugati Partról történő kivonulásra.

Dov Weisglass miniszterelnöki főtanácsadó szerint az új politikai felállás egyértelmű többséggel támogatja Olmert konvergencia tervét. A Katonai Rádióknak adott egyik interjújában kifejezte azon meggyőződését, hogy legalább nyolcvan Kneszet képviselő támogatja a tervet, legalábbis egy bizonyos fokig.

Moshe Katsav köztársasági elnök bejelentette, hogy a napokban megbeszélést kíván folytatni a Kneszetbe bejutott 12 párttal, annak érdekében, hogy el tudja dönteni, mely párt elnökét bízta meg a koalíció megalakításával a következő kormány létrehozására. Az izraeli jogszabályok szerint az elnök nem köteles erre a legnagyobb párt elnökét kijelölni. Katsav kijelentette, hogy azt a személyt fogja kiválasztani, akinek a legnagyobb esélye van egy stabil koalíció alakítására, mely kife-

jezi a nemzet egységét.

Olmert, feltételezve, hogy a megbízatást ő nyeri el, már alakított egy team-et, melynek az a feladata, hogy kezdje meg a koalíciós tárgyalásokat a különböző pártokkal. A Kadima

szerint a koalíció létrehozása elhúzódhat. A párt nemrég vitatta meg a tárgyalási stratégiákat.

Meir Sheerit Közlekedési és Oktatási miniszter szerint a Munkapárttal vagy a Gil nyugdíjas párttal könnyű lenne koalíciós megállapodást kötni, de a charedi pártokkal már nehezebb tárgyalásokra számíthat.

Chaim Ramon Kadima vezetőségi tag az új kormány felállítását rögtön Peszách utánra reméli, mely idén április 12-én kezdődik.

Kijelentette, hogy 70-80 tagú koalícióra lenne szüksége a Kadimának ahhoz, hogy végrehajtsa a konvergencia tervet, ha a palesztinokkal folytatott tárgyalások kudarcot vallanának.

Binjámin Ben-Eliézer Kneszet képviselő (Munkapárt) az Izrael Rádióknak adott nyilatkozatában leszögezte, hogy pártja nélkül lehetetlennek tarja a koalíció felállítását. A Munkapárt legfőbb követelése azonban szociális és gazdasági témákhoz kapcsolódik.

Ramon lehetségesnek nevezte a

Munkapárt szerepvállalását a koalícióban központi pártként, és szerinte a szociális, illetve gazdasági program nem akadályozza a koalíciót.

Mivel a Kadima és a Munkapárt elképzelései között sokkal kisebb eltérés van, mint az várható volt, a győztes párt fontolóra vette legalább két miniszteri poszt átadását a Munkapártnak, mely hárommal kevesebb miniszteri tárca várományosa lehet, mint maga a Kadima. Amir Peretz elnök, a Histadrut foglalkoztatási szövetség korábbi elnöke kijelentette, hogy pártja igényt tart azon minisztériumokra, melyek lényeges befolyásukkal elősegíthetik a szociális jólétet.

Olmert közeli források aggodalmukat fejezték ki a Munkapárttal, a SÁSZ-szal és a Gil-lel történő koalícióra lépés gazdasági hatásai miatt. Bár a Gil álláspontjai még nem ismertek annyira mint a két előző párté, a Munkapárt és a SÁSZ várhatóan a támogatások növelését követeli majd Izrael gyengébb szektorai részére.

A váratlan választási eredmény számos Kadima Kneszet képviselő csalódását okozhatja, mivel több ígéret hangzott el miniszteri posztokra, mint amennyire számíthatnak az új koalícióban. Olmert Shimon Peresnek ígérte a Negev és Galilleát felügyelő minisztériumot, míg Tzipi Livni a miniszterelnök-helyettesi posztot, vagy kívánságára más miniszteri bársonyszék várományosa.

Olmert munkatársai kijelentették azt is, hogy ami a jövőbeli koalíciós tárgyalásokat illeti, az arab pártokat nem fogják meghívni. Másoldalról ellenben a SÁSZ-szal és/vagy az Egyesült Tóra Judaizmus párttal kötött koalíció nem kizárt. A Jisrael Bétenu elnöke, Avigdor Liberman

*„...több ultra-
ortodox,
több arab,
kevesebb nő,
és kevesebb
telepes került
be a 17.
Kneszet 120
tagja közé.”*

pedig kijelentette, hogy „megfontolunk minden ajánlatot, de az elveinket nem adjuk fel“.

A választások legnagyobb meglepetése kétségtelenül a Gil nyugdíjas párt volt, melyet a 79 éves, volt Mossad ügynök, Rafi Eitan vezet. A párt 7 helyet nyert a Kneszetben, és a Kadima megfontolta a koalíciókötésre történő meghívását. A párt fő célkitűzése Izrael idős polgárai érdekeire irányul.

A 2006-os izraeli választások hivatalos eredménye szerint a Kadima 29, a Munkapárt 19, a SÁSZ és a Likud 12-12, a Jisrael Bétenu 11, a Nemzeti Egység - Nemzeti Vallásos Párt 9, a Nyugdíjasok Pártja 7, az Egyesült Tóra Judaizmus 6, a Meretz 5, a Egyesült Arab lista - TAAL 4, és a Hadash illetve a Balad 3-3 helyet kap

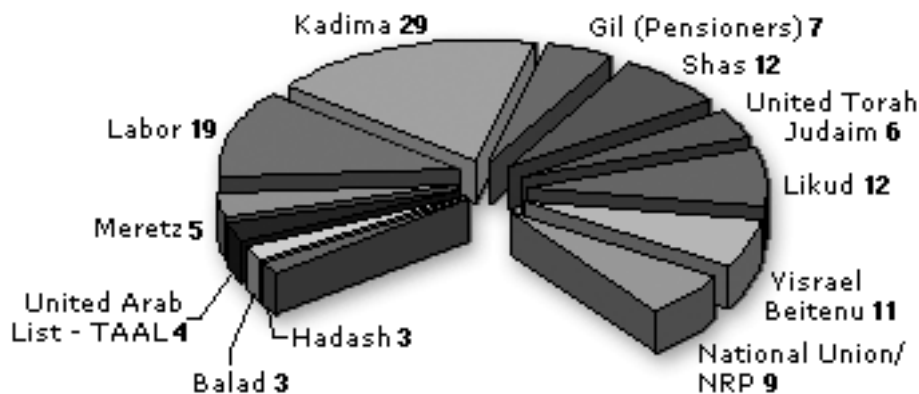
a Kneszetben.

Az eredmények tanulsága: több ultra-ortodox, több arab, kevesebb nő, és kevesebb telepes került be a 17. Kneszet 120 tagja közé.

Az idei választáson volt egyébként Izrael történelmében eddig a legala-

csonyabb részvétel. A választásra jogosult izraeli állampolgárok 63,2% ment el voksolni. 2003-ban ez az arány 68 % volt, ami a második legalacsonyabb részvételnek számít.

forrás: www.jpost.com

Netanjahu megalázó veresége

Arial Sharon hívei ujjonghatnak. A párt vártnál kisebb győzelme csak egy kis csalódottságra ad okot. Végül is nyertek, és a lényeg, a nagy rivális, a Likud megalázó veresége volt.

Benjamin Netanjahut még az sem vigasztalhatja, hogy az ellenzék vezére lehet, mivel az ötödik legnagyobb párt vezetőjeként nem állhat a jobb oldali ellenzék élére a Kneszetben. Kivéve, ha Ehud Olmertnek sikerül a lehetetlen, és olyan koalíciót hoz létre, melynek tagja a Munkapárt, és a jobboldal új vezetője, Avigdor Lieberman pártja, a Jisrael Bétenu.

Sharon bosszúja beteljesedett. A párton belüli lázadó frakció feje, Uzi Landau szintén ki lett vonva a forgalomból. Ez a Likud legrosszabb eredménye, leszámítva talán a 2. Kneszetet az 50-es évek elején, amikor a párt elődje 8 székot szerzett. A megmaradt Kneszet képviselők felsorakoztak a csalódott arcú Netanjahu mögé, aki megígérte,

hogy tovább vezeti a pártot, de egyesek tüntetőleg távolmaradtak.

A lista 2. helyét elfoglaló Silvan Shalom meg sem várta a végeredményt. Mostanában inkább a párt-szabályzatot bújja annak érdekében, hogy kitalálja, mi lenne a leggyorsabb módja Netanjahu eltávolításának a párt éléről.

Az exit pollok kihirdetése után elkezdődött az ujjal mutogatás, Mickey Eitan pedig egyenesen vizsgálóbizottság felállítását követelte a vereség okainak kivizsgálására. Bibi támogatói a felelőséget Shalomra akarták hárítani, de Netanjahu lett a vádlott. A párt még a keménymag szavazatait sem tudta megszerezni, ami kb. 20 képviselői helyre becsültek.

Netanjahu sorozatos politikai hibái közé tartozik a gázai kivonulásba való beletörődés, pártjának ügyetlen kampánya, és természetesen számos más tényező is hozzájárult a kudarc-hoz, de van egy alapvető ok. A politi-

kus, akire az 1996-os elsőprő győzelme után a „Varázsló“ becenév ragadt, végleg kifogyott a trükkjeiből. Saját választókerülete fordult ellene.

Egyesek a szociális kedvezmények elvonását vetették a szemére, mások Sharon gyilkosát látták benne, és a jobboldaliak sosem fogják megbocsátani neki azt, hogy a kivonulás ellen csak az utolsó pillanatban emelte fel szavát.

A választások napján azt azonban jól tette, hogy beismerte a vereséget, mint ahogy az 1999-ben történt, bár akkor - 19 hellyel, mint a második legnagyobb párt vezetője - sokkal jobb pozícióban volt. Akkor kijelentette, hogy a párt vezetését ideiglenesen átengedi Sharonnak, de pár év múlva újra az élre áll. Most ellenben tisztában van azzal, hogy ha kiszáll, sose tud már visszatérni a nagypolitikába.

Anshell Pfeffer írása
www.jpost.com

Peszáchi imarend

Peszách I.:

minchá, mááriv:

április 12., szerda, 18:00

sáchrít:

április 13., csütörtök, 8:30

minchá:

április 13., csütörtök, 18:00

Peszách II.:

mááriv:

április 13., csütörtök, 18:10

sáchrít:

április 14., péntek, 8:30

minchá:

április 14., péntek, 18:00

Peszách VII.:

minchá, mááriv:

április 18., kedd, 18:00

sáchrít:

április 19., szerda, 8:30

minchá:

április 19., szerda, 18:00

Peszách VIII.:

mááriv:

április 19., szerda, 18:10

sáchrít:

április 20., csütörtök, 8:30

Mázkir!

Kóser és kellemes Peszáchot kívánunk minden kedves olvasónknak!

A Nyíregyházi Zsidó
Hitközség
ebben az évben
**április 12-én, szerdán,
18:30-tól**
tartja a közösségi
Széder estét!

*Szeretettel várjuk mindazokat,
akik részvételüket előre
jelezték!*

Temetői nyitvatartás

**A temető 2006. április 1-jétől
október 31-ig
9:00-tól 13:00-ig tart nyitva.**

Ettől eltérő időpontok esetén Sugár András
temetőgondnok a
06-30-652-7051 telefonszámon hívható!